

Enheten för produktsäkerhet
Eva Bernmark, 010-730 93 66
arbetsmiljoverket@av.se

ud.hi.remiss@regeringskansliet.se

Remissvar - Enhetlig och effektiv marknadskontroll, SOU 2020:49

Sammanfattning

- Arbetsmiljöverket ser positivt på förslaget i allmänhet och i synnerhet på att marknadskontrollen är tänkt att regleras med stöd av en gemensam kompletterande lag.
- Arbetsmiljöverket avstyrker ett system med sanktionsavgifter som grundas på subjektiva bedömningar.
- Arbetsmiljöverket ser behov av ytterligare besöksbefogenheter i syfte att uppnå den marknadskontroll EU avser.
- Om det behövs ett uttryckligt mandat för oanmälda besök vid tillsyn ser Arbetsmiljöverket ett behov av ett förtydligande av arbetsmiljölagen.

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

Allmänt

Arbetsmiljöverket ser positivt på förslaget att ha en gemensam lagstiftning för marknadskontroll som är separat från sektorslagstiftningen. Dels förtydligar det vårt mandat, dels tror vi att det gör det enklare för aktörerna att förstå systemet.

Vi bedömer att en gemensam lagstiftning ger bättre förutsättningar för att uppnå målen om enhetlighet i tillämpningen men att det kommer att kräva ytterligare åtgärder för att nå fram. Genom den gemensamma lagstiftningen kommer kvarvarande skillnader mellan olika marknadskontrollmyndigheter vara enklare att identifiera. För att underlätta en enhetlig tillämpning och minska eventuella skillnader mellan myndigheterna så föreslår vi vissa förtydliganden.

Arbetsmiljöverket välkomnar att utredningen tar sin utgångspunkt i europarätten och formar lagstiftningen utifrån det. Det passar bättre i normhierarkin och skapar en bättre stabilitet i lagstiftningen. Utredningens

genomgång av de krav som följer av Europakonventionen, Fördraget om europeiska unionens funktionssätt och EU:s rättighetsstadga tror vi också bidrar till ett gemensamt synsätt bland marknadskontrollmyndigheterna i principiella frågor. Det i sin tur kommer också att underlätta en mer enhetlig tillämpning och större förutsägbarhet vilket är viktigt med tanke på rättssäkerheten. Vi tror dock att man hade kommit lite närmare sitt mål om vissa saker blir lite tydligare och färre saker lämnas till hänvisningar om bedömning från fall till fall. Skrivningar om bedömningar från fall till fall förenklar inte de olika myndigheternas enhetliga tillämpning. Vi föreslår därför följande ändringar och förtydliganden.

Förslag till författningstext

1.1 Förslag till lag (2021:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadskontrollförordning

Inspektionsrätt

5 § bör förtydligas så att det framgår direkt av lagen att marknadskontrollmyndigheten har rätt att besöka lokaler och platser hos tredje part om det behövs för marknadskontrollen. Se mer under *Ytterligare föremål upptäckta vid marknadskontrollinspektion* på sidan 5.

7 och 8 §§ förutsätter att det finns beslut men det är inte uttryckligen reglerat i lagen att marknadskontrollmyndigheten ska fatta sådana beslut som avses, det framkommer bara i kommentaren. Den föreslagna lagtexten bör förtydligas bland annat utifrån utredningens syn i övrigt på myndigheternas mandat. Förtydligande bör även ske om att det bara är besök i lokaler och på platser som inte är tillgängliga för allmänheten som kräver formellt beslut.

7 § 1 bör förtydligas angående vad som avses med föremålet för inspektionen i syfte att öka rättssäkerheten samt på ett tydligare sätt reglera myndigheternas ramar. Oklarheten riskerar att leda till överklaganden. Helst bör förtydligande ske i lagen men vi har förståelse för om förtydligandet sker genom kommentar till författningsförslaget. Se mer under *Ytterligare föremål upptäckta vid marknadskontrollinspektion* på sidan 7.

Sanktionsavgift

21 § 1 st. bör förtydligas om det är högsta tillåtna belopp för en produkt eller om det är högsta tillåtna belopp när myndigheterna tagit hänsyn till, till exempel upprepade överträdelse. Det bör även förtydligas om högsta belopp är för ett exemplar av en produkt eller för samtliga exemplar av en produkt.

21 § 2 st. bör förtydligas då uttrycket "*när sanktionsavgifternas storlek bestäms*" medför en otydlighet om man avser när föreskrifterna om sanktionsavgifter beslutas eller när myndigheterna beslutar om sanktionsavgifter i det enskilda fallet. Arbetsmiljöverket avstyrker att tidigare sanktionsavgifter ska vara en del av underlaget för att beräkna sanktionsavgifterna. Vi föreslår uttrycket "*Föreskrifterna ska ta hänsyn till överträdelsens omfattning och betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser*". Se mer under *Sanktionsavgifter* på sidan 8.

21 § 3 st. föreslår vi blir en egen paragraf då bestämmelsen inte rör samma sakfråga som första och andra styckena i samma paragraf. Första och andra styckena riktar sig till den som föreskriver medan det tredje stycket riktar sig till någon annan.

1.3 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Arbetsmiljöverket har inga invändningar.

1.28 Förslag till lag om upphävande av lagen (2018:125) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om personlig skyddsutrustning

Arbetsmiljöverket har inga invändningar.

1.33 Förslag till förordning (2021:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadskontrollförordning samt bestämmelser om marknadskontroll i övrigt

Uppgiftsskyldighet

4 § bör ändras så att marknadskontrollmyndigheter även ska lämna uppgifter till Tullverket, som inte är en marknadskontrollmyndighet. Det nuvarande förslaget begränsar möjligheten till proaktiva åtgärder från myndigheternas sida eftersom marknadskontrollmyndigheterna inte kan dela information med Tullverket. Se mer under *Sekretessfrågor* på sidan 12.

1.34 Förslag till förordning om ändring i arbetsmiljöförordningen (1977:1166)

Arbetsmiljöverket har inga invändningar.

1.70 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2018:127) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om personlig skyddsutrustning

Arbetsmiljöverket har inga invändningar.

Arbetsmiljöverkets övriga synpunkter

EU-rätt

Allmänt

Med tanke på hur central EU-rätten är för marknadskontrollen och utredningens arbete samt för att bidra till en så enhetlig tillämpning som möjligt vill vi framföra följande.

Även om det är EU-domstolen som slutgiltigt tolkar EU-rätten så måste medlemsstaten göra vissa preliminära tolkningar för att kunna tillämpa och därmed uppnå syftet med regelverket samt för att få ett enhetligt synsätt. Det är en annan sak att de tolkningarna ska följa EU-domstolens tolkningsmetod¹ och att medlemsstatens preliminära tolkning kan bli föremål för domstolens prövning.

Vi vill påminna om att EU-domstolen i 316/10 *Danske Svineproducenter* ansåg rättssäkerheten väga så tungt att medlemsstaten hade rätt att föreskriva kompletterande materiella regler till en EU-förordning i syfte att förtydliga regelverket. Det öppnar ett utrymme för medlemsstaten, under vissa förutsättningar, att göra nödvändiga förtydliganden.

I syfte att uppnå en större enhetlighet hade det varit bra om utredningen i sin diskussion om den fria rörligheten hade tagit upp förbudet mot diskriminering till exempel i samband med myndigheternas olika åtgärder. Diskriminering kan bli aktuellt till exempel vid ersättning för kostnader enligt 17 § beroende på hur myndigheter utformar sin kostnadsberäkning. Arbetsmiljöverket önskar därför att lagstiftaren utvecklar i den delen.

Allmänt sett hade vi gärna haft fler hänvisningar till EU-domstolens praxis i utredningen. Ytterligare hänvisningar till praxis tror vi hade gett läsaren en större möjlighet att skaffa sig förståelse för systemet samt bidragit till en enhetlig tillämpning. Arbetsmiljöverket önskar att lagstiftaren använder mer hänvisningar till praxis från EU-domstolen för att skapa en gemensam bild av systemet.

Med tanke på att den fria rörligheten är en rättighet så framstår resonemang om att myndigheternas kontroller syftar till att underlätta för den ekonomiska aktören att släppa ut produkter på marknaden som konstruerade. Medlemsstaterna gör inte de ekonomiska aktörerna en tjänst med sina kontroller och det finns hur som helst mindre ingripande åtgärder för att

¹ Se bland annat 162/13 *Vnuk*, 210/18 *WESTbahn* och 220/15 *Kommissionen mot Tyskland* för tolkningsmetodik.

underlätta utsläppande på marknaden. EU har rätt att besluta ett regelverk om kontroller av produkter och de ekonomiska aktörerna får finna sig i det regelverket. Att de reglerna är harmoniserade kan i sig underlätta för de ekonomiska aktörerna.

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen har varit med EG/EU sedan 11/70 *Internationale Handelsgesellschaft* och finns numera kodifierad i fördragen samt sekundärrätten. Skrivningarna i sekundärrätten är bara en påminnelse om principen, principen existerar även utan att anges i en förordning. Av samma rättsfall framgår det att man inte ska tolka EU-rätten utifrån nationella begrepp. Det gör hänvisningen till förvaltningslagens proportionalitetsprincip problematisk med tanke på att marknadskontrollmyndigheterna ska arbeta med en direkt tillämplig EU-förordning.

Vi tror att utförligare hänvisningar till EU-domstolens praxis om proportionalitet hade lagt en grund för mer enhetlig tillämpning mellan olika marknadskontrollmyndigheter. Enhetligheten hade även tjänat på utförligare resonemang och exemplifiering av olika situationer eftersom det hade illustrerat proportionalitetsprincipen på ett annat sätt jämfört med att påminna om principen. Ett område som hade tjänat på resonemang om proportionaliteten är till exempel användningen av förstöring av produkter enligt artikel 16.3 d i marknadskontrollförordningen.

Vi vill med anledning av det här att lagstiftaren utvecklar och förtydligar sin syn på tillämpningen av proportionalitetsprincipen.

Myndigheternas inspektionsrätt

Utifrån att det blir en ny lag med ny reglering av marknadskontrollmyndigheternas inspektionsrätt samt att Arbetsmiljöverket får underlag till marknadskontrollen från arbetsmiljöinspektionen ser vi ett behov av ytterligare befogenheter och vissa tydliggörande.

Med tanke på dels effekterna för den enskilde, dels för myndigheternas arbete så måste det vara klart vad som är tillåtet för myndigheterna och vad den enskilde måste acceptera. Om vissa saker är å ena sidan acceptabla, till exempel att använda visst material i en domstolsprocess, men samtidigt föranleder skadeståndsanspråk för kränkning av olika rättigheter när myndigheten skaffade fram materialet så är det en myndighetsutövning som Arbetsmiljöverket varken kan eller vill bedriva. Arbetsmiljöverket ser därför behov av att lagstiftaren gör vissa förtydliganden.

Besök hos tredje part för platsbyggda produkter

Bland annat vissa maskiner och tryckbärande anordningar byggs på plats hos en slutanvändare och finns aldrig som färdig produkt hos en ekonomisk aktör. Det verkar vara utredningens synsätt att besök för marknadskontroll inte ska ske hos tredje part men Arbetsmiljöverket delar inte det synsättet.

Det skulle strida mot den nya lagens syfte om Arbetsmiljöverket skulle vara tvingade att hänvisa till mandat i arbetsmiljölagen för att få de befogenheter för marknadskontroll som beskrivs i artikel 14 i marknadskontrollförordningen. En begränsning till den ekonomiska aktörens egna lokaler framgår inte heller av artikel 14.4.d. De platsbyggda produkterna finns i lokaler och på platser som har ett samband med den ekonomiska aktörens verksamhet som avses i artikel 14.4 e. För platsbyggda produkter så är det enda sättet att genomföra en teknisk kontroll av en produkt att besöka platsen där produkten finns. Oavsett om det är arbetsgivaren eller en ekonomisk aktör som har byggt produkten på plats så måste det finnas möjlighet att genomföra marknadskontrollen.

Arbetsmiljöverket anser därför att det ligger i marknadskontrollförordningens syfte att marknadskontrollmyndigheterna ska ges tillträde till tredje parts lokaler och platser under de förutsättningarna som nämns ovan. Den möjligheten samt eventuella begränsningar och förutsättningar bör framgå direkt av lagtexten.

Användning av material från arbetsmiljöinspektioner

Organisatoriskt så är arbetsmiljöinspektionen en del av marknadskontrollmyndigheten. Om marknadskontrollmyndigheten inte får göra marknadskontroll hos tredje part så är det oklart hur man ska hantera frågan om inspektören, vid arbetsmiljöinspektion hos slutanvändare (på ett arbetsställe), hittar bristfälliga produkter. Vi anser att det är oklart i utredningen om det är tillåtet att använda sådant material i en marknadskontrollprocess.

Situationen kan uppstå på flera olika sätt.

Exempel 1: Arbetsmiljöverket upptäcker vid en arbetsmiljöinspektion hos en arbetsgivare att arbetsgivaren använder en produkt som har sådana brister att det är troligt att produkten inte överensstämmer med tillämpligt regelverk. Utifrån det så finns skäl att inleda ett marknadskontrollärende.

Här bör det ske ett förtydligande att det är acceptabelt att materialet från en arbetsmiljöinspektion kan används i ett marknadskontrollärende av Arbetsmiljöverket eller av en annan marknadskontrollmyndighet. Utan ett sådant förtydligande riskerar marknadskontrollmyndigheterna att inte få agera på tillgängliga uppgifter om bristfälliga produkter vilket skulle minska

effektiviteten i marknadskontrollen. Dessutom skulle kontrollen bli mer slumpartad utifrån att kontrollarbetet skulle bli beroende av hur myndigheten fått reda på bristerna. Materialet från en arbetsmiljöinspektion skiljer sig inte heller på något avgörande sätt från det material som kommer till Arbetsmiljöverket via anmälningar om farliga produkter så även av det skälet borde det vara acceptabelt att använda materialet. För den ekonomiska aktören finns inget legitimt skyddsintresse som hindrar att tillsynsmyndigheten går in hos den ekonomiska aktörens kund.

Exempel 2: Vid arbetsmiljöinspektion hos en arbetsgivare som även är ekonomisk aktör upptäcks produkter som omfattas av regelverket för marknadskontroll. En sådan situation kan vara att arbetsgivaren är en tillverkare, importör eller liknande. Hur ska en sådan situation hanteras utifrån att de formella kraven på besök? Kan materialet användas i ett marknadskontrollärende och det utan att myndigheterna riskerar skadeståndsanspråk? Här behövs ett förtydligande.

Exempel 3: Den kommunala livsmedelstillsynen kan upptäcka brister i livsmedelshygienen som har orsakats av produktbrister i t.ex. maskiner som används i tillverkningen. Sådana produktbrister hanteras med marknadskontroll då det finns hygienkrav i maskindirektivet. Arbetsmiljöverket är därför beroende av uppgifter från den kommunala livsmedelstillsynen.

Exempel 4: Jordbruksverket ansvarar för att regelbundna kontroller genomförs på maskiner för applicering av bekämpningsmedel enligt direktiv 2009/128/EG. Produktbrister som har betydelse för miljön och som upptäcks vid dessa kontroller ska hanteras med marknadskontroll (av Arbetsmiljöverket), det finns miljökrav i sektorslagstiftningen (maskindirektivet).

Arbetsmiljöverket önskar därför att lagstiftaren förtydligar lagförslaget i de delarna så att det tydligt och entydigt framgår hur de situationerna regleras.

Stickprovskontroller genom oanmälda besök i lokaler och på platser där allmänheten inte har tillträde

Det är oklart för oss om utredningen anser att marknadskontrollmyndigheterna kan utföra stickprovskontroller genom att göra oanmälda besök i lokaler och på platser där allmänheten inte har tillträde. Vi ser ett behov av det mandatet, vi anser att det är inom de befogenheter som EU-förordningen tänker sig och vi önskar därför att det förtydligas att mandatet finns. Arbetsmiljöverket önskar därför att lagstiftaren förtydligar lagförslaget i den delen.

Ytterligare föremål upptäckta vid marknadskontrollinspektion

Med anledning av utredningens förslag att föremålet för inspektionen ska anges i beslutet om besök så ser Arbetsmiljöverket vissa frågetecken. Om marknadskontrollmyndigheten i beslutet enligt 7 § anger produkt A och vid besöket även upptäcker en produkt B som har brister är det otillfredsställande om informationen om produkt B inte kan läggas till grund för marknadskontroll. Är tanken att marknadskontrollmyndigheten i en sådan situation ska på plats fatta beslut om oanmält besök med B som föremål för inspektionen? Svaret på frågan beror förstås också på hur man tolkar begreppet produkttyp som nämns på sidan 590 i utredningen.

Arbetsmiljöverket önskar därför ett förtydligande hur lagstiftaren ser på begreppet produkttyp, helst genom en definition i lagen. Är maskin en produkttyp, eller ska begreppet tolkas som handhållna maskiner alternativt skruvdragare? Om det inte tydligt framgår av lagstiftningen kommer marknadskontrollmyndigheterna att få pröva sig fram i en fråga som rör tvångsåtgärder vilket inte kan vara meningen.

Sanktionsavgifter

Allmänt

Generellt sett så ser Arbetsmiljöverket positivt på förslaget till att myndigheterna ska förelägga sanktionsavgifter vid både administrativa och materiella/tekniska brister.

Arbetsmiljöverket avstyrker dock förslaget att sanktionsavgifterna bland annat ska grundas på om samma ekonomiska aktör tidigare har ålagts en sanktionsavgift enligt den föreslagna lagen. Den typen av individuella omständigheter kommer att medföra en mer omfattande handläggning vilket minskar snabbheten i systemet som utredningen eftersträvar.

Arbetsmiljöverket föreslår även att uttrycket *hur allvarlig överträdelsen är* byts mot *överträdelsen omfattning*. *Överträdelsens allvar* anser vi är för likt uttrycket *betydelsen av bestämmelsen* vilket kan leda till oklarheter.

Med tanke på att Arbetsmiljöverket har tillsyn över flera rättsakter som berör harmoniserade produktregler samt att till exempel maskiner är ett brett begrepp som omfattar allt från skruvdragare till pappersmaskiner så kommer det vara ett omfattande arbete att ta fram föreskrifter om sanktionsavgifter. Föreskrifterna behöver vara detaljerade när det kommer till frågorna om allvaret av överträdelsen och betydelsen av den bestämmelse som har överträtts för att uppnå rättssäkerhet och effektivitet vid tillämpningen.

Systemet ställer också krav på att de tekniska kraven är tydliga och entydiga framför allt med tanke på att sanktionsavgifter har likheter med straffrättsliga åtgärder.² Det kan vara en utmaning då till exempel många maskiner saknar en så kallad typ-C standard (standard som innehåller detaljerade specifikationer för en viss kategori av maskiner). Vi bedömer att det är hanterbart men att det kan komma att kräva prioritering av arbete med standardisering och medvetenhet om EU-domstolens praxis vid tillämpningen.

De formella kraven på föreskrifterna om sanktionsavgifter är med rätta höga men det innebär också att vi inte ser det som möjligt att få fram föreskrifterna till sommaren 2021, framför allt som föreskriftsarbetet kommer att kräva ett nära samarbete mellan marknadskontrollmyndigheterna. Arbetsmiljöverket vill även påminna om att vi måste samråda med arbetsmarknadens parter i fråga om föreskrifter och det måste få ta tid.

Utredningen tar upp på sidan 489 att sanktioner ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande men att närmare riktlinjer inte ges. Vi vill påminna om att kravet på att sanktioner ska vara avskräckande, proportionerliga och effektiva är en kodifiering av 14/83 *von Colson* så man kan få viss vägledning av efterföljande praxis.

Det verkar vara vissa praktiska skillnader i användningen av sanktionsavgifter bland de myndigheter som i dag har möjligheten till sanktionsavgifter. För att aktörerna ska ha förtroende för systemet och med tanke på att vissa rättsakter har två olika marknadskontrollmyndigheter behövs en enhetlig tillämpning. Får man inte till det så kan frågan om den ekonomiska aktören måste betala en sanktionsavgift bli beroende av vilken myndighet som först agerar, vilket framstår som godtyckligt. Det kan krävas ytterligare samordning inom Marknadskontrollrådet samt styrning från regeringskansliet utöver regelgivning för att uppnå den eftersträlvade enhetligheten.

Subjektiva bedömningar och omständigheter

Att lägga subjektiva bedömningar och omständigheter så som eventuell avsikt till grund för sanktionsavgiftens storlek är något som kommer att förhindra effektiviteten och rättssäkerheten när myndigheterna förelägger om sanktionsavgifter. Resultatet riskerar att bli många överklaganden vilket inte kan vara meningen om man vill undvika att belasta domstolarna.

² För EU-domstolens krav om tydliga och entydiga krav samt förbudet mot krav som lämnar utrymme för godtycke se bland annat 390/99 *Canal Satélite Digital*, 27/80 *Fietje*, 130/80 *Kelderman*, 124/81 *Kommissionen mot Förenade kungariket*, 137/17 *van Gennip*, 724/18 *Cali Apartments* och analogt 169/80 *Gondrand och Garancini*.

Som vi förstår SOU 2013:38 del 2 sidan 450 ff så har Europadomstolen accepterat strikt ansvar och även EU-domstolen i 322/16 *Global Starnet* punkterna 60-63 verkar anse att strikt ansvar är acceptabelt. Av det skälet ser vi inte skäl, eller utrymme, för att ha subjektiva bedömningar och omständigheter.

Arbetsmiljöverket avstyrker därför den föreslagna utformningen av sanktionsavgiftssystemet i den delen.

Dubbelbestraffning

Det är bra att utredningen lyfter frågan om dubbelbestraffning men vad som avses med skrivningarna om överträdelse på sidan 518 jämfört med skrivningarna om samma gärning på sidan 519 är oklart. Vi noterar att utredningen inte nämner Europadomstolens dom i målet *Zolotukhin mot Ryssland* (no. 14939/03, den 10 februari 2009) (diskuteras i SOU 2013:38 *Vad bör straffas* del 2 sidan 462). Även om utredningen nämner NJA 2013 s. 502 hade det varit bra om man utifrån *Zolotukhin* och EU-domstolens praxis, se till exempel 537/16 *Garlsson Real Estate* punkterna 36-38 diskuterat vad som utgör samma gärning vid marknadskontroll. Är det samma gärning om en produkt som omfattas av flera rättsakter där alla rättsakter har krav på instruktioner och produkten saknar dessa?

Om det är samma gärning i de olika fallen så uppstår en situation där det finns risk för dubbelbestraffning. Här önskar vi förtydligande hur lagstiftaren ser på frågan om olika överträdelser jämfört med samma gärning.

Vi vill även påminna om att vissa produkter som omfattas av maskindirektivet även omfattas av den svenska fordonslagstiftningen som bygger på förhandsprövning. Det medför en risk för dubbla förfaranden och något som även Transportstyrelsen, Polisen och besiktningsorganen enligt fordonslagsstiftningen måste göras uppmärksamma på.

Att marknadskontrollmyndigheten förelägger om förbud att sälja en viss produkt eller att den ekonomiska aktören till exempel ska gå ut med varningsinformation anser vi inte har ett repressivt syfte utan är avsett att avvärja fara från bristfälliga produkter för användare, köpare eller annan. Åtgärderna bör därför inte ses som ett straff. De åtgärderna är inte heller upptagna under sanktioner i förordningen. Att det för vissa företag kommer att slå hårdare att behöva återkalla produkten än att betala 15 miljoner kronor är en annan sak.

Vite

Med anledning av de resonemang om vite som utredningen gör så vill vi framföra att vi delar utredningens synsätt, dels på själva institutet vite så som framåtsyftande, dels att det ska vara upp till myndigheten att avgöra om föreläggande behöver kombineras med vite. Det senare anser vi vara i överensstämmelse med viteslagen och ger bäst förutsättningar för proportionerliga åtgärder från myndigheternas sida.

Möjlighet att överklaga beslut om besök

Myndighetens besök i lokaler och på platser som är tillgängliga för allmänheten

Grunden för utredningens synsätt att begränsa rätten att överklaga till att bara gälla formella beslut framgår inte av utredningen vad vi kan se. Ett sådant synsätt strider mot Högsta förvaltningsdomstolens praxis i det så kallade olivoljemålet, RÅ 2004 ref. 8 och EU-domstolen har vanligtvis ett effektbaserat synsätt i stället för att bara se till formen. Av de skälen så delar vi inte utredningens synsätt i den delen.

Däremot så är frågan om det överhuvudtaget ska vara ett beslut som går att överklaga att myndigheten genomför platsbesök på platser där allmänheten har tillträde (att det kan vara skäl att klaga utifrån annan grund lämnas åt sidan för tillfället). Vi anser att det inte finns grund för att det ska gå att överklaga den här typen av besök. Det ska inte heller fattas formella beslut i frågan (något sådant mandat för beslut framgår inte heller av lagen).

Myndighetens besök i lokaler och på platser som inte är tillgängliga för allmänheten

För att uppnå förutsägbarhet och öka rättssäkerheten så önskar vi att lagstiftaren förtydligar under vilka förutsättningar myndigheterna har rätt att besluta om besök. Om det är oklart under vilka förutsättningar besök kan beslutas riskerar vi en situation där många beslut överklagas, dels för att få svar genom praxis, dels av andra skäl, däribland att vissa aktörer kanske vill hindra besöket genom att överklaga och begära inhibition. Det skulle försvåra myndigheternas möjligheter till kontroll. En sådan situation riskerar dessutom att leda till utökad användning av oanmälda besök för att nå syftet med marknadskontrollen. Det visar också på behovet av att det är liknande prövningar för anmälda och oanmälda besök men den aspekten verkar inte ha diskuterats angående prövningen av oanmälda besök på sidan 448.

Sekretessfrågor

Tullverket är inte en marknadskontrollmyndighet enligt förslaget. Följden blir att den uppgiftsskyldighet som man föreslår i 4 § i *Förslag till förordning (2021:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadskontrollförordning samt bestämmelser om marknadskontroll i övrigt* inte medför att uppgifter kan lämnas till Tullverket. För att möjliggöra det samarbete mellan marknadskontrollmyndigheterna och Tullverket som förordning 2019/1020 tänker sig måste paragrafen ändras så att marknadskontrollmyndigheterna även ska lämna uppgifter till Tullverket. Artikel 25.5 i förordning 2019/1020 säger att marknadskontrollmyndigheterna ska ge information till gränsmyndighet men det kräver att "*högre risk [...] har konstaterats*".

Eventuellt förtydligande av arbetsmiljölagen

Utredningen anser att det av legalitets- och rättssäkerhetsskäl behövs ett uttryckligt mandat för myndigheter att göra oanmälda besök.

Vi önskar därför ett klargörande i frågan från lagstiftaren eftersom arbetsmiljölagen inte har ett sådant uttryckligt mandat men Arbetsmiljöverket behöver kunna genomföra oanmälda besök för att uppnå syftet med sina arbetsmiljöinspektioner. Det är också ett arbetssätt vi tillämpar idag och anser oss ha stöd för i arbetsmiljölagen.

Om lagstiftaren inte delar utredningens synsätt eller anser att nuvarande ordning i arbetsmiljölagen är acceptabel så önskar vi att man är tydlig med det.

Om lagstiftaren delar utredningens synsätt så önskar vi ett förtydligande i arbetsmiljölagen att Arbetsmiljöverket har mandat att göra oanmälda inspektioner, även på platser där allmänheten inte har tillträde.

Om Arbetsmiljöverkets mandat att göra arbetsmiljöinspektioner, anmält och oanmält, i lokaler och på platser där allmänheten inte har tillträde kräver formella beslut med visst innehåll och att de besluten ska vara överklagningsbara på samma sätt som utredningen tänker sig för marknadskontroll bör de kraven framgå direkt av lagen.

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av generaldirektören Erna Zelmin-Ekenhem. I den slutliga handläggningen har även: chefsjuristen Anna Varg, avdelningschefen Ywonne Strempel, enhetschefen Anna Johansson Norlén, sakkunniga Edgardo Aleite, Gun Fridfelt, Ove Sundin och juristen Martin Hedberg deltagit. Föredragande har varit Eva Bernmark.

Kopia skickad till:
Arbetsmarknadsdepartementet